

<https://helda.helsinki.fi>

Palloilua monella kielellä : Monikielisen urheilutoiminnan pieni käsikirja

Slotte, Anna

Finlands Svenska Idrott
2018

Slotte , A & Schuller , R 2018 , Palloilua monella kielellä : Monikielisen urheilutoiminnan pieni käsikirja . Finlands Svenska Idrott , Helsinki .

<http://hdl.handle.net/10138/299836>

unspecified
publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

**FINLANDS
SVENSKA
IDROTT**

PALLOILUA MONELLA KIELELLÄ

Monikielisen urheilutoiminnan pieni käsikirja

Anna Slotte & Ronja Schüller 2018

**Palloilua monella kielellä - Monikielisen
urheilutoiminnan pieni käsikirja**

Kirjoittajat: Anna Slotte & Ronja Schüller

Kääntäjä: Johanna Ojajarju

Julkaisija: Finlands Svenska Idrott yhteistyössä
Helsingin yliopiston ja HIFK Soccer r.f kanssa.

Rahoittajat: Svenska Kulturfonden ja Stiftelsen
Tre Smeder i Helsingfors

Painotalo: Grano, Vaasa

Julkaisuvuosi: 2018

**STRATEGIAT JA MALLIT MONI-
KIELISIIN, KIELTÄ VAHVISTAVIIN
TREENEIHIN**

TAVOITTEENA KIELEN VAHVISTAMINEN

Tämä kirja on ensisijaisesti sinulle, joka vedät urheilutoimintaa enemmän kuin yhdellä kielellä. Me kirjoittajat toivomme että löydät kirjasta konkreettisia neuvoja sekä saat ideoita monikielisiin, kieltä vahvistaviin harjoituksiin.

"Palloilua monella kielellä" on syntynyt UPS-HIFK:n projektina, ja se on tehty yhteistyössä Finlands Svenska Idrottin, Helsingfors IFK Soccerin ja Helsingin yliopiston kanssa. UPS tulee sanoista Ung på Svenska, "Nuoret ruotsiksi", ja se on Svenska kulturfondenin rahoittama ohjelma.

Tässä kirjassa annamme esimerkkejä siitä, kuinka sinä valmentajana voit hyödyntää kahta tai useampaa kieltä treenien aikana siten, että kaikkien on helppo pysyä mukana. Näin lapsen kielitaito ja avoimuus eri kieliä kohtaan kehittyy. Urheilu voi vahvistaa paitsi tekniikkaa, lihaksia, tasapainoa, kuntoa ja yhteishenkeä, niin myös kielitaitoa.

Koska kirja on tehty yhteistyössä HIFK Soccerin kanssa, tulevat esimerkit jalkapallokentältä. Niitä voi kuitenkin käyttää kaikissa lajeissa ja erilaisten ryhmien kanssa.

Monikielisen urheilutoiminnan perusajatus on, että kaikki tuntisivat olonsa turvallisiksi, mutta voisivat samalla kuitenkin hieman nuuhkia toista kieltä ja seurustella mahdollisten kielirajojen yli. Monikielisissä harjoituksissa kaikilla on mahdollisuus kehittyä: yksikielisillä ja kaksi- tai monikielisillä lapsilla ja nuorilla, sekä myös sinulla valmentajana. Jatkossa puhumme kirjassa rinnakkain kaksikielisyydestä ja monikielisyydestä. Kun puhumme "monikielisistä" lapsista, tarkoitamme myös kaksikielisiä lapsia. Seuratesamme jalkapalloharjoituksia, olemme kuulleet kentältä ruotsia, suomea, sekä jonkin verran englantia. Tässä käsikirjassa esille tuodut ideat ovat kuitenkin käytettävissä millä kielillä hyvänsä.

Olemme haastatelleet vanhempia, ja haastatteluista on käynyt ilmi että vanhemmat kummastakin kieliryhmästä näkevät positiivisena asiana sen, että lapset ovat treeneissä tekemisissä toisen kielen kanssa. Kun ryhmä on pitkään tavannut säännöllisesti, myös sen sisäiset sosiaaliset suhteet tulevat lapsille tärkeiksi.

Kieli on aina oikein. Jokaisella pitäisi olla oikeus käyttää sitä kieltä tai niitä kieliä joita haluaa, ja on aina positiivinen asia käyttää vierasta kieltä. Fokus on kommunikaatiossa, avoimissa, uteliaissa asenteissa sekä tietenkin treeneissä. Ei ole tärkeintä miettiä mikä kieli oikein vai ei.

“ Et kyl se oli sit, ku vähän ajan pääst oikeesti
tajus sen et tää on sellast nii se oli selkeesti
plussa, et tosi kiva juttu et tulee kans vähä sitä, se
ruotsinkielinen.

– Isä suomenkieliselle pojalle, joka on pelannut kaksikielisessä
joukkueessa kahden vuoden ajan

KUINKA VOIN VETÄÄ TREENIT KAHDELLA – TAI USEAMMALLA – KIELELLÄ?

Ryhmässäsi on lapsia ja nuoria, jotka puhuvat ruotsia ja suomea. Jotkut käyttävät ehkä englantia kommunikoidessaan. Monet ovat varmasti hyviä kahdessa tai useammassa kielessä, ja ovat tottuneita käyttämään näitä kieliä eri yhteyksissä ja eri ihmisten kanssa. Mutta mitä kieltä sinun sitten valmentajana pitäisi puhua? Voiko vaihdella ruotsin ja suomen välillä? Voiko käyttää useampaa kieltä samanaikaisesti?

Tässä kappaleessa esittelemme useita monikielisen kielenkäytön malleja. Muun muassa lapset, sinä itse sekä tilanne vaikuttavat siihen, mikä toimii parhaiten juuri sinun ryhmällesi. Muista kuitenkin aina antaa tilaa monelle kielelle. Kaikille pitää antaa haastetta, mutta kaikkien pitää myös tuntea olonsa turvalliseksi. Muista myös, että lapset usein ymmärtävät paljon enemmän vierasta kieltä kuin kuulet heidän sitä käyttävän.

Monikielisessä ryhmässä voit itse käyttää molempia (tai kaikkia) lasten kieliä. Voit tehdä sen monella eri tavalla. Voit toistaa kaiken molemmilla kielillä (rinnakkainen kielenkäyttö). Voit liikkua kielten välillä ja sanoa tärkeimmät kummallakin kielellä (pujottelu kielten välillä). Tai sitten voit pitäytyä yhdessä kielessä samalla kun valmentajakollegasi käyttää toista kieltä. Ja voit tietenkin käyttää kaikkia näitä tapoja sekaisin.

Minkä tavan valitsetkin, voit käyttää kieltä vahvistavia työkaluja. Seuraavaksi kerromme lisää näistä työkaluista.

Kahden tai useamman kielen käyttäminen rinnakkain

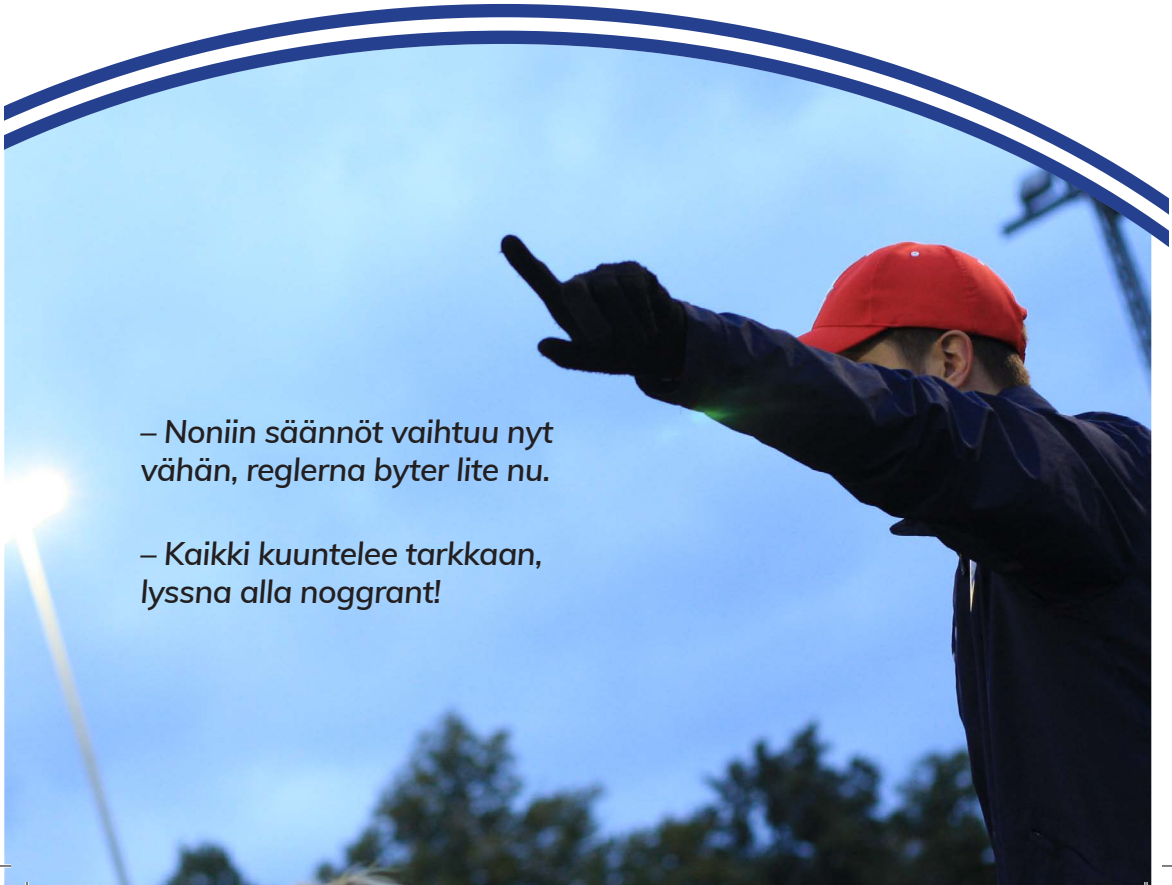
Oikealla olevassa kuvassa valmentaja ohjeistaa ensin suomeksi ja sanoo sitten saman ruotsiksi. Kyseessä on ohjeistus uuteen tekniikkaharjoitteluun. Valmentaja haluaa saada kaikkien huomion ja pitää tärkeänä sitä, että kaikki pysyvät mukana. Näin kaikki lapset paitsi ymmärtävät viestin, myös molempia kieliä osaaville lapsille viesti tulee entistä selvemmäksi toiston kautta.

Kuten kaikessa vapaa-ajantoiminnassa, myös urheilutreeneissä käytetään tietynlaista kieltä ja lajille ominaisia sanoja ja ilmaisuja. Ruotsinkieliset lapset oppivat nopeasti mitä tarkoittaa syötä ja suomenkieliset tietävät mitä ovat koner (kartiot). On myös helpompi muistaa uudet sanat, kun ne toistojen kautta linkittyvät oman kielen vastineeseen.

Pujottelua kielten välillä

On muitakin tapoja käyttää kahta kieltä kuin kääntää kaikki. Voit pysytellä enemmän yhdessä kielessä ja toistaa vain tietyt asiat. Tällaista pujottelua kielten välillä kutsutaan kielen limittäiseksi käytöksi.

Kieltä voi käyttää limittäin monella eri tavalla. Voit esimerkiksi sanoa yhden asian vain ruotsiksi, toisen vain suomeksi ja kolmannen molemmilla kielillä. Tarkkoja sääntöjä kielten välillä liikkumiseen ei ole, ja tulos on positiivinen: Kaikki ymmärtävät riittävästi, kaikki saavat katsahduksen toiseen kieleen, ja toiston kautta tärkein tulee esille. Kun käytät kumpaakin kieltä, lapset ymmärtävät että sinun kanssasi he voivat puhua kumpaa tahansa.

– Noniin säännöt vaihtuu nyt
vähän, reglerna byter lite nu.

– Kaikki kuuntelee tarkkaan,
lyssna alla noggrant!

Kysymys esitetään
kummallakin kielellä.

Valmentaja 1:

– Hei kaikki, vielä yksi tärkeä asia, pysähdymmekö kun tullaan maaliiviivaan, stannar vi när vi kommer till målskedet?

Pelaaja (monta):

– Näää!

Valmentaja 1:

Vastauksia tulee
kummallakin kielellä.

– Eei pysähdytä...

Pelaaja 1:

– Vi fortsätter

Valmentaja 1:

Selitys suomeksi.
Selityksen tärkeä loppuosan
ruotsiksi.

– Jatkaa se juoksu koska jos alatte jarruttaa ku tuutte maaliiviivaan nii sittenhän se vaikuttaa huonosti teidän tulokseen. Så börja inte och bromsa.

Valmentaja 2:

Tärkeän loppuosan
toisto suomeksi.

– Eli aloitta jarruminen vasta sitten kuin ootte päässy maaliiviivan yli!

Valmentaja 1:

Yhteenveto
kummallakin kielellä.

– Joo, koko ajan juoksette ja alatte vasta jarruttamaan kun pääsette maaliiviivan yli. Alltså, ni börjar först och bromsa er takt när ni har kommit över målstrecket.

Kaikki kutsutaan
vastaamaan.

– Okei? Onks asia selvä kaikille? Alla försto?

Pelaaja:

– Joo...

Valmentaja 2:

– Bra, onko X (valmentaja1) valmiina?

Huomioi myös, kuinka nämä kaksi valmentajaa pelaavat kommunikatiivisesti yhteen. He tiivistävät ja toistavat tärkeimmän vuorotellen pujottelemalla kielten välillä.

Hyödyntäkää valmentajakolleganne läsnäolo

Vaikka toinen valmentaja ei osaisi sujuvasti toista kieltä, monikieliset treenit voi hyvin järjestää niin että valmentajat puhuvat eri kieltä. Tällöin kaiken voi toistaa, mutta usein riittää vain osan toistaminen ja pelaajat saavat kuulla osittain ruotsia, osittain suomea.

Tärkein molemmilla kielillä

Kun kieliä käytetään limittäin, on hyvä muistaa sanoa tärkein, se mitä todella haluat korostaa, molemmilla kielillä. Myös silloin, kun käytetään vain yhtä kieltä, on hyvä toistaa tärkeät asiat.

Eräiden treenien aikana valmentaja painotti hyökkäyksen kolmea nyrkisääntöä:

1. till tom yta / tyhjään tilaan
2. bort från motståndarna / pois vastustajista
3. gör dig spelbar / hae pelattavaksi

Monikielisesti työskennellessä on erityisen tärkeää, että toistat tämäntyyppiset "mantrat" aina kaikilla kielillä.

“ Ku ei ihan täysin sujuvaa ruotsia puhu, niin tietyt... tietyissä asioissa joutuu lyhentämään et jos mää sanon jonkun asian suomeksi kolmella lauseella niin mä sanon ruotsiksi kahdella lauseella et siinä voi sivulause jäädä pois, ei se ihan 50/50 mene.

– Mika, valmentaja

Kaksikielisten dialogien luominen

Hyvä vinkki kaksikielisesti työskentelevälle valmentajalle on luoda dialogia itsensä kanssa. Seuraavassa esimerkissä valmentaja esittää kysymyksen ja vastaa siihen sitten itse. Käytössä on kumpikin kieli.

Kaksikielisesti treenaaminen ei välttämättä tarkoita siis sitä, että kumpaa-kin kieltä käytetään yhtä paljon. On kuitenkin tärkeää, että kaikki lapset kuulevat omaa kieltään käytettävän aina silloin tällöin.

Kaikkien treenien ei myöskään tarvitse olla kielellisesti samanlaisia. Jos treeneissä joskus on mukana englanninkielinen pelaaja, voit pitää treenit sillä kerralla kokonaan englanniksi.

Valmentaja:

- Hyvä idea. Atte, mitä unohdat? Va glömmar du?
- Heti syötön jälkeen...

Atte:

- Vah?

Valmentaja:

- Heti syötön jälkeen, mitä sun pitää tehdä? Va ska du göra rakt

efter passningen? Kom ihåg, bli bara int i skuggan, rör dig spelbar i en ny vinkel för Emil – så där bra. Just så där.

Valmentaja:

- Hyviä syöttöjä! aiiai...nyt pitää mennä alas. Nyt pitää mennä alas.

KIELTÄ VAHVISTAVIA TYÖKALUJA

Kaikissa tilanteissa on mahdollista muovata kieltä niin, että lasten on helpompi pysyä mukana. Voit aina käyttää kieltä vahvistavia työkaluja. Nämä kieltä vahvistavat työkalut ovat niin yksinkertaisia ja itsestäänselviä, että et ehkä edes ole tietoinen siitä, että käytät niitä. Muistutamme kuitenkin urheilulle tärkeimmistä työkaluista:

Käytä oikeita termejä ja ilmaisuja – kummallakin kielellä

Käytä oikeita termejä ja "vakiintuneita ilmaisuja" – näin myös aloittelevat pelaajat ymmärtävät ne nopeasti. "Jalkapallokieli", tai mikä onkaan lajillesi oikea nimitys, kasvaa kahdesta tai kolmesta kielestä. Erityisesti uuden ryhmän kanssa on tärkeää käyttää termejä rinnakkain, niin että pelaajat kuulevat ne kummallakin kielellä.

- » hyökätä = anfalla
- » pysy liikkeessä = håll dig i rörelse
- » hae pelattavaksi = gör dig spelbar
- » yksi vastaa yksi = en mot en
- » kunnon syöttöjä = ordentliga passningar
- » reilu peli = rättvist spel
- » hyvin luettu = bra läst
- » kokeillaan uudestaan = vi prövar på nytt

Käytä konkreettisia apuvälineitä ja eleitä

Kommunikoimme muillakin tavoin kuin verbaalisesti. Hyödynnä kehonkieltä ja fyysisiä eleitä vahvistaaksesi sitä mitä sanot. Elehdi, liiku, havainnollista, anna lasten havainnollistaa.

Käytä esineitä ja muita konkreettisia apuvälineitä. Taktiikkataulu tukee kommunikaatiota monella tapaa, ei pelkästään kielellisesti. Myös erilaiset esineet, jotka symbolisoivat puhuttua vahvistavat ymmärrystä:

Alla olevassa esimerkissä valmentaja selittää taktista tilannetta. Hän käyttää pääasiassa suomea, mutta kääntää osan lauseista ruotsiksi. Samalla kun hän selittää, hän asettaa kartioita itsensä ja pelaajien väliin. Kartiot symbolisoivat hyökkäystä. Valmentaja vertaa pelaajien sijoitusta pelikentällä kuutionopan numero viiden kanssa.

Valmentaja:

- Ekstra pelaaja, ekstra pelaaja, keskikentttä, pakki, pakki. Extra spelaren e....
- Mikä nyt nää oli (osoittaa kentän laitoja)?

Pelaaja:

- Ööh laidat!

Valmentaja:

- Joo laidat...ruotsiks, mikä se oli ruotsiks?

Pelaaja:

- Sidorna...nej, kanterna!

Valmentaja:

- Joo, kanterna.

Valmentaja:

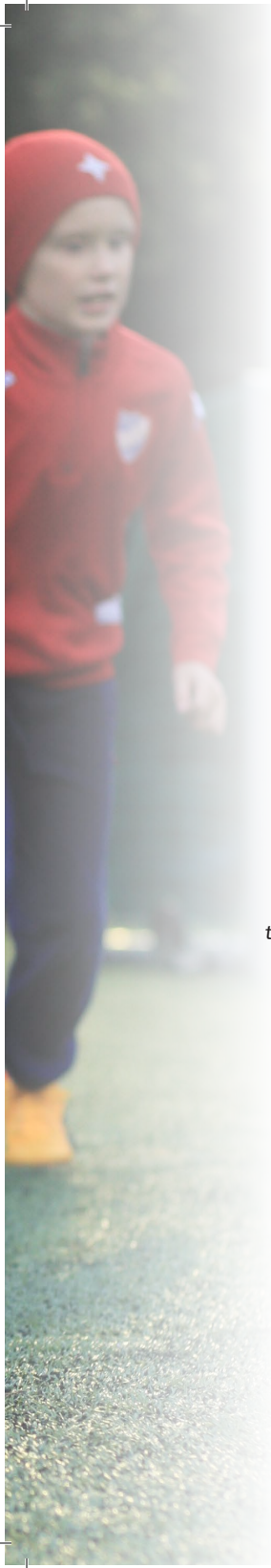
- Kun me puolustetaan, katso-kaa, kun me puolustetaan meil on tämmöinen muoto eli nopasta viiskulmainen, när vi försvarar.
- Tiivis, ja sit kun me hyökätään me levitetään enemmän, silloin kun me hyökätään meil on mikä muoto?

Huomioi myös kuinka valmentaja ottaa lapset avukseen etsiesään ruotsinkielistä vastinetta sanalle laidat (kanterna). Hän osoittaa laitoja ja lapset auttavat sekä ruotsin- että suomenkielisin termein.

Valmentaja 1:

– Ymmärsikö kaikki tämän harjoitteen? Förstod alla övningen? No niin sitten, Ville kertoo kaikille, miten tämä toimii, mitkä on, mikä on hyökkääjän rooli? Kaikki myös kuuntelee, Hei! ... Mikä on hyökkääjän rooli? Miten hyökkääjän pitää tehdä maali? Hur ska anfallaren göra mål?

Kosmos:

– Tekemällä liike.

Valmentaja 1:

– Ville sanoo.

Ville:

– Suoraan syötöstä.

Valmentaja 1:

*Tässä olisi ollut
oiva paikka
toistaa ruotsiksi.*

– Suoraan syötöstä. Ville sanoi sen, ja millainen liike? Millainen liike sun pitää tehdä hyökkääjänä että sä pystyt....

Spelare:

– Tyhjään tilaan! Tyhjään tilaan liike...

Valmentaja 1:

Ja tässä!

– Joo tyhjään tilaan mutta mitä muuta sun pitää tehdä? Sun pitää harhauttaa vastustaja, du måst finta motståndaren, men vad annat?

Luo kaksikielisiä dialogeja

Treeneihin kuuluu tietysti myös aina jokin ajankohtainen teema. Tällaisessa keskustelussa on tavallista, että valmentaja toistaa sen mitä lapset sanovat, muun muassa selventääkseen asiaa kaikille. Vahvistaaksesi ryhmän monikielisyyttä voit tehdä toistoja toisella kielellä.

Käytä synonyymejä ja kiertoilmauksia

Yksinkertainen tapa helpottaa lasten ymmärrystä on käyttää synonyymejä tai selittää käyttämällä toisia sanoja. Sinun ei siis tarvitse välttää vaikeampien sanojen käyttämistä, vaikka ryhmässä olisi lapsia eri kieli-taustoista. Esimerkiksi: "Nyt kierretään kartioita, juostaan kartioiden ympäri, ja sitten takaisin."

Suunnittele kieltä vahvistavia ryhmäjakoja

Ryhmäjakoja voi suunnitella kielen kehityksen kannalta. Mieti vaihtelua. Perusajatus monikielisissä treeneissä on, että lapset kohdataan, he kuulevat eri kieliä, ja heitä kannustetaan käyttämään toisia kieliä.

Pysyvempien ryhmien kohdalla on hyvä tarkistaa, ettei kukaan tunne oloaan ulkopuoliseksi kielen takia. Kaikien on voitava keskustella jonkun kanssa vahvimmalla kielellään.

Toisaalta: Joskus voit tarkoituksella rakentaa yksikielisiä ryhmiä. Tällöin voit ohjeistaa nopeasti yhtä ryhmää yhdellä ja toista toisella kielellä, ja luottaa siihen että kaikki ymmärtävät.

Jos et itse ole kovin vahva toisessa kielessä, voit muodostaa yhden suomenkielisen ryhmän, ja toisen ryhmän jolle puhut suomea ja lisäksi hiukan ruotsia sekä käytät erilaisia kieltä vahvistavia työkaluja. On tietenkin tärkeää että lapsilla on myös tarpeeksi tilaisuuksia kuulla molempia kieliä.

Joskus on hyödyllistä nimetä tukipari. Se tarkoittaa, että lapsella on tietty tukikaveri, jolta hän voi pyytää apua. Tukikaveri voi olla vaikkapa kaksi-kielinen lapsi, jonka tehtävä on huolehtia, että kaveri pysyy mukana.

Voit myös miettiä, kuinka sijoitat fyysisesti sellaisen lapsen, joka tarvitsee apua toisen kielen kanssa:

- » **Kun ohjeistat**, asetu tällaisen lapsen läheisyyteen ja varmista, että hän näkee ja kuulee sinut hyvin. Tällöin lapsesta voi tuntua helpommalta esittää sinulle kysymyksiä. Ota katsekontakti lapseen.
- » **Anna lapselle mahdollisuus** seurata muiden tekemistä ennen hänen omaa vuoroaan. Eli aseta lapsi jonon loppupäähän.

JOS TUNNET ITSESI EPÄVARMAKSI JOSSAKIN KIELESSÄ

Treenikaveri

Jos et ole kovin tottunut vieraan kielen käyttäjä, voit työskennellä pareitain monikielisen valmentajaparisi kanssa. Näin voit helposti napata keskeisiä sanoja ja ilmaisuja. Lisäksi saat mallia siitä, kuinka limittäinen kielenkäyttö toimii. Ja tietenkin voit aina kysyä sanoja enemmän kaksikieliseltä kollegaltasi!

Aloita pikkuhiljaa

Älä aseta itsellesi liian suuria tavoitteita. Lapselle merkitsee paljon jo yksittäisten sanojen kuuleminen omalla kielellään. Jos treenien aikana monen kielen käyttö alkaa tuntua liian haastavalta, voit sanoa lapsille että he voivat puhua omaa kieltään, ja että sinä ymmärrät enemmän kuin puhut. Ota lapset avuksesi:

Annan lasten loistaa

Ryhmässäsi on suurella todennäköisyydellä monikielisiä lapsia. Ota heidät avuksesi! Kysymällä sanaa tai tarkistamalla jotain annat lapsille samalla esimerkin siitä, kuinka he itsekin voivat toimia.

Valmentaja:

– På fem minuts intervaller. Onks se...meniks se oikein edes? Viiden minuutin välein?

Pelaaja:

– Joo.

Valmentaja:

– Joo, hyvä.

– Okei, muistetaan omat pelipaikat, kom ihåg din spelplats. Onks kaikki valmista, e alla färdiga?

Pelaaja:

– Joo!

Valmentaja:

– Pelatkaa, spela!

Pyytämällä yhtä lapsista selittämään muille sen mitä olet sanonut, vahvistat oppimista, kun sama tärkeä sisältö nousee esiin kahdesti.

On monella tapaa hyvä kokeilla itse toista kieltä ja antaa lasten auttaa sinua siinä: Lapset saavat olla asiantuntijoita, sinä näytät että kieltä voi aivan hyvin käyttää vaikka ei olisikaan aivan varma siinä – aikuisetkin tekevät niin – ja joitain ajankohtaisia sanoja nostetaan esiin ja verrataan keskenään.

Ole positiivinen

Me kaikki teemme virheitä ja saatamme tuntea itsemme kömpelöiksi käyttäessämme kieltä, jota emme mielestämme osaa kovin hyvin. On kullannarvoista rakentaa yhdessä miellyttävä, positiivinen ja mutkaton suhtautuminen monikielisyysyteen. Naura itsellesi, naura lasten kanssa, kääntele ja vääntele kieltä – näin olet hyvä malli lapsille. Kun olemme tarkkaavaisia kielen suhteen, kommentoimme sitä ja leikimme sillä, kielellinen tietoisuutemme ja pätevyysimme kehittyy.

Oon just tehnyt listauksia ajankohtaisista sanoista ja tsekannu sanakirjan kanssa kotona, kattonu että mitä tuun todennäköisesti tarviin ja sillee... mut tilanteet tulee kummiskin aika yllättävästi treeneissä, on se hyödyllistä kun oppii mut sanotaan kyl et munikin pitäis osata paremmin...

– Jani, valmentaja

Valmentaja 1:

– Tehdään kaksi juoksua per pelaaja, två löpningar per spelare...ensin katotaan miten juoksette ja sitten puhutaan vähän ja katotaan miten voimme juosta paremmin ...

Pelaaja:

– Hah juusta paremmin...

Valmentaja 1:

– ... ja sitten katotaan okei...

Pelaaja:

– Joo.

Valmentaja 1:

– ... ei juosta paremmin vaan juosta

Pelaaja:

– Haha juosta!

Valmentaja 2:

– Yks juoksu pallon kaa... ja yksi ilman palloa.

Valmentaja 1:

– Joo mutta pallo tulee vasta myöhemmin eli otetaan nää helppo.. helpot kaks juoksut ensin. Ymmärsiks kaikki, förstod alla?

Pelaaja:

– Jooo...

Pelaaja:

– [Tränare 1] tarkotatko milleen voi juoda paremmin?

Pelaaja:

– Haha.

Valmentaja 1:

– Juoda? Haha voi voi, okei mut kaikki tekee jonon tähän keltaiseen viivaan ensin

“ Mun mielestä on hyvä että saa mukavasti käyttää omaa kieltä, mut silti saa samalla maistella toista kieltä ja saa etua siitä vaikkei välttämättä edes tajua sitä.

– Felix, valmentaja

Löydä oma tyylisi

Kuinka sinä opit kieltä parhaiten? Opimme kieltä käyttämällä sitä – kun puhumme, kuulemme, luemme, kirjoitamme – ja näitä voi tehdä monessa eri asiayhteydessä. Ehkä luet urheilulehtiä tai katsot matseja jotka on selostettu toisella kielellä. Eräs projektin valmentajista oli tehnyt itselleen jalkapallosanalistan, jota hän jakoi myös kiinnostuneille valmentajakollegoilleen.

Netistä löytyy myös varsin hyvä suomi-ruotsi-suomi urheilusanaalista. Löydät sen sivulta kodus.fi/sv (Kotimaisten kielten keskus). Etsi idrottsordlista.

“ Sitä pitää saada vähän altistua suomelle, sitten sitä oppii.

– Joakim, valmentaja

ERILAISET KIELTÄ VAHVISTAVAT PERIAATTEET TREENIEN ERI VAIHEISSA

Treenien eri vaiheissa monikielisyys näyttäytyy eri tavoilla.

Alussa on tärkeää luoda tunnelma, motivaatio ja yhteishenki, ja kaikkien tulee tuntea itsensä nähdyiksi ja huomioituiksi. Tässä vaiheessa on hyvä käyttää kaikkia kieliä, jotta lapset tietävät että heillä on mahdollisuus valita mitä kieltä he käyttävät. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun sinulla on uusi ryhmä valmennettavanasi. Yksinkertaisen merkin annat sillä, että käytät itse enemmän kuin yhtä kieltä.

Lämmittelyn ja tekniikkaharjoitusten aikana kannattaa ryhmäjakoja ajatella monikielisuuden kannalta. Näissä vaiheissa annetaan paljon ohjeistusta, johon sisältyy tärkeitä termejä. Nyt on hyvä tilaisuus käyttää kieliä rinnakkain tai pujotella niiden välillä. Muista, että sanomalla asian kahdella kielellä vahvistat sanomaasi. Kysy mielellään lapsilta kummallakin kielellä, ovatko he ymmärtäneet – näin viestität heille että he voivat käyttää kumpaa kieltä vain haluavat.

Pelien ja matsien aikana sinun on oltava nopeampi kommentteissasi ja kommunikaation on oltava selkeää ja tiivistä. Tällöin sujuvinta lienee valita kieli henkilön mukaan. Jos koet että kielitaitosi ei riitä tähän, muista että yksittäiset positiiviset kommentit lapsen omalla kielellä saattavat olla merkityksellisiä lapselle.

Pelin aikana yksittäisille pelaajille annettu palaute sekoittuu kaikille osoitettuihin kommentteihin. Ehkäpä siis annat yksittäiselle lapselle palautetta yhdellä kielellä ja puhut kaikille yhteisesti kahdella kielellä.

Lopussa yhteishenki, jaettu ilo ja kannustus ovat tärkeitä. Muista kuunnella kaikkia ja tarkista, että joukkueen perinteissä käytetään kaikkia kieliä. Seuraavassa tilanteessa yksi pelaajista, Elmer, kääntää.

“Se on hauska kunne pelaajat kummiski kuulee samoi sanoja suomeks ja ruotsiks nii kyl ne sit hiffaa.”

– Mika, valmentaja

Valmentaja 1:

– Oliver, har du varit en kämpare?

Oliver:

– Nää...

Många spelare:

– Haha...

Valmentaja 1:

– Nonni, Oliver? Varför spelar du fotboll?

Oliver:

– Öööh... för det e roligt.

Valmentaja 1:

– Oliver pelaa jalkapalloa koska se on kivaa! Varför spelar du i... hei...

Valmentaja 2:

– Hei, tyst nu! Hiljaa.

Valmentaja 1:

– Nyt kuunnellaan, varför spelar du i HIFK?

Valmentaja 1:

– För att det är världens bästa lag.

Janne:

– Ai mitä se sano?

Valmentaja 2:

– Maailman paras...

Valmentaja 1:

– Maailman paras...

Elmer:

– Pelaa Hifkiss koska se on maailman paras seura.

Valmentaja 1:

– Nonni, eiks joo!

Kielenkäyttö voi siis vaihdella treenien eri vaiheissa. Kaikkea ei tarvitse sanoa kahdella kielellä, vaan on myös tärkeää että lapset oppivat kuuntelemaan ohjeistusta toisella kielellä. Ei haittaa, vaikka joka ikistä sanaa ei ymmärtäisikään.

Palloilu monella kielellä ei ole vaikeaa. Valitse toimintatavat sinun ja ryhmäsi mukaan, tutki ja kokeile yhdessä!

Menestystä monikieliseen palloiluun!

VALMENTAJAN SANALUETTELO

Yleissanat

askel – ett steg
he – de/dem
me – vi
mikä/joka – som
minua – mig
oikea – höger
sinua – dig
te – ni
vasen – vänster
venytellä – att sträcka på sig
venytys – en sträckning

Jalkapallosanat

haltuunotto – en mottagning
harhauttaa – finta
harhautus – fintning
hypätä – hoppa
hyökkääjä – anfallare
hyökkäävä – offensiv
jono – en kö
joukkue – ett lag
juosta – springa
kartio – en kon
kausi – en säsong
kentän puolisko – en planhalva
keskikenttä – mittfält
kosketus – en beröring
kulmapotku – en hörna

kävellä – gå, gick, gått
käännös – en vändning
kääntyä – att vända sig
laita – en sarg
laukaisu – ett skott
laukoa – skjuta
liiku – rör dig
liivi – en väst
lyhyt – kort
maali – ett mål
maalintekijä – en målgörare
maalipotku – en målspark
maalivahti – en målvakt
ohittaa – passera
ottaa (pallo) haltuun – att ta emot (bollen), att motta (bollen)
paitsio – offside
pallon kuljettaminen – dribbla
pelaaja – en spelare
pelipaikka – spelposition, flera positioner, positionerna
pitkä – lång
potkaista – sparka
puoli/pelin puolisko – en halvlek
puolet pelistä on pelattu – halva matchen är spelad
puolustaja – en försvarare/back
puolustava – defensiv
puskea – nicka

päätyviiva – mållinje
rajaheitto – ett inkast
rangaistusalue – ett straff-
område
rangaistuspotku – en straffspark
rivi – en rad
seinäsyöttö – ett- två / väggspel
sivuraja – sidlinje
syöttö – en passning
syöttövarjo – en passnings-
skugga
syöttää – passar
tehdä maali – göra mål
tolppa – en stolpe
tuomari – en domare
tyhjä – tom
vaihtaa – byta/växla
vaihto – byte
valmentaja – en tränare
ylärima – övre ribban

Kuvaavat sanat

alaspäin – nedåt / neråt
enemmän – mera
heittää – kasta
hidas – långsam
hitaasti – långsamt
kautta (jonkun kautta) – via
någon

kauemmas – längre bort
kenelle – till vem
keskellä – i mitten
korkea – hög
kova – hård
kovasti – hårt
liian – för
lähemmäs – närmare
matala – låg
minne – vart
nopea- snabb
nopeasti – snabbt
vähemmän – mindre
ylöspäin – uppåt

Ruuminosat

jalka – en fot
jalkapohja – en fotsula
kantapää – en häl
nivunen – en ljumske
otsa – en panna
pää – ett huvud
pohje – en vad
reisi – ett lår
selkä – en rygg
sisäsyörjä – insidan av foten
ulkosyrjä – utsidan av foten
vatsa – en mage

“

Kyl ne aika nopeesti oppii, et vaikka on ruotsinkielinen poika niin mä oon huomannu et se on puolessa vuodessa oppinut jo aika paljon suomen kieltä ja pystyy muille kommunikoimaan kentällä suomen kielellä, tai sitte moni suomenkielinen on oppinu ruotsinkielisiä sanoja et sanon joka päivä jollekin ruotsinkieliselle pelaajalle jotain ruotsiksi ja suomenkielinen pelaaja joka on vieressä ymmärtää sen sitte itsekin.

– Mika, valmentaja

**FINLANDS
SVENSKA
IDROTT**

Finlands Svenska Idrott
Gjuterivägen 10
00380 Helsingfors

www.idrott.fi